

Amsterdam: Maritiem verleden

Auteur: Gerard Goudriaan

Hoe de Amsterdamse haven zich ontwikkeld heeft

Dat Amsterdam een groots maritiem verleden heeft, is waarschijnlijk bekend. Maar vermoedelijk is het verrassend voor je wat het maritieme verleden van Amsterdam nu nog allemaal heeft te bieden. Deze wandeling laat de ontwikkeling zien van de Amsterdamse haven met de daarmee verbonden maritieme activiteiten.

Routebeschrijving

Vanuit het Centraal Station ga je bij één van de uitgangen aan de stadszijde naar rechts

en loop je langs het Ibis Hotel. Als je hier voorbij bent, neem je links de brug. Dan twee trappetjes op en rechtsaf de grote brug over. Neem na de verkeerslichten het iets rechts gelegen zebrapad. Daarna het volgende zebrapad schuin naar links. Je komt bij de woonhuizen van de Droogbak. Hier rechtsaf. Droogbak wordt Haarlemmerhouttuinen. Bij het water rechtsaf, de spoorviaducten onderdoor. Linksaf de ronde brug over die leidt naar het Westerdokseiland. Hier is het begin van de straat die Westerdok heet. Ga die helemaal af. Je loopt recht op de Silodam af met zijn twee verbouwde graansilo's en nieuwe appartementencomplex.

Loop de Silodam af tot het eind. Daar heb je mooie uitzichten. Links zie je de Oude Houthaven, waar nog binnenschepen aanleggen. Daarachter is de Houthaven met nieuwe woningbouw en de reuzenflat 'De Pontsteiger'.

Rechts is een trap naar een platform met prachtig uitzicht op Noord.

Kijkpunt 1 Silodam

Loop de Silodam weer terug. Neem op het eind het linkerzebrapad en ga dan het Barentszplein op en na 100 meter linksaf. We gaan de brug over en komen op het Realeneiland. Bewonder de huizen op de Zandhoek. Hier rechtdoor.

Op dit onverwachte, verborgen plekje Amsterdam bevinden zich enkele prachtige, herbouwde of gerestaureerde grachtenpanden. Ze werden vaak bewoond door mensen werkzaam in de scheepvaart, bijvoorbeeld kapiteins.

Voor de volgende brug rechtsaf de Realengracht op langs wooncomplex de Real. Het is gebouwd op de plaats van vier verwaarloosde pakhuizen. Op eind links het bruggetje over naar het volgende eiland.

Kijkpunt 2 Prinseneiland

We gaan op het Prinseneiland rechtsom tot de Galgenstraat die we linksaf inslaan. Na de Galgenbrug komen we op het Bickerseiland met de nieuwe straatnaam Kleine Bickersstraat. Via de Bickerswerf komen we bij het water, daarna rechtsaf de steiger op. Passeer na de steiger De Reus van Bickerseiland, met uitleg op een stoeptegels. We lopen daarna naar en onder het spoorviaduct en gaan bij de brug linksaf. Na de brug direct rechtsaf Korte Prinsengracht, linksaf Brouwersgracht linkerzijde. Na de tweede straat naar links, de Herenmarkt. Rechtsaf Haarlemmerstraat. Rechts op nummer 75 zien we een maritiem monument.

Kijkpunt 3 West-Indisch Huis

We vervolgen de Haarlemmerstraat, tot we op het eind van de straat bij het Singel komen. Daar linksaf. We zijn komen weer bij de Droogbak. Naar links het korte zebrapad op, dan het volgende zebrapad schuin naar rechts. Even naar rechts en dan linksaf de linkerkant van de brede brug. Na 200 meter bij de ingang van een parkeergarage zien we rechts het torentje van een vroeger hoofdkantoor van een scheepvaartmaatschappij, nu hotel Art'otel. Steek op dit punt de straat, de Prins Hendrikkade, over.

Kijkpunt 4 Voormalig hoofdkantoor KHL

We vervolgen de Prins Hendrikkade en passeren Art'otel. We komen bij het Damrak dat we rechtdoor oversteken. Hier was vroeger de monding van de Amstel in het IJ. Sinds de aanleg van de Dam in de Amstel diende dit rechte stuk water (=rak) tot in de 19e eeuw als haven voor kleinere schepen.

Je gaat de brug over. Vanaf de brug zijn rechts de vroegere pakhuizen te zien die hoorden bij de huizen van rijke kooplieden woonachtig aan de Warmoesstraat.

Rechtdoor Nieuwebrugsteeg, even later rechts zie je de Warmoesstraat. Die gaan we niet in, maar lopen door tot de Oudezijds Voorburgwal. Hier rechtsaf. Na 50 meter linksaf de Armbrug. Rechtdoor Vredenburgsteeg (open tot 18 uur). Snel rechtsaf door het poortje van het hek. Je ziet later dat dit de Oudezijds Achterburgwal is.

Je passeert de Bet van Beerenbrug, daarna de Majoor Bosshardtbrug. Bij de volgende brug linksaf en rechtsaf op de andere zijde van de wal. Tweede straat linksaf Bethaniënstraat, rechtsaf Bethaniëndwarsstraat. Linksaf

Oude Hoogstraat, naar het poortje op nummer 24. Dit leidt naar een vroeger VOC-gebouw (in het weekend is de binnenplaats afgesloten).

Kijkpunt 5 Oost-Indisch Huis

We lopen verder in dezelfde richting en komen op de Nieuwe Hoogstraat. Vandaar rechtdoor naar de Snoekjessteeg, brug over en rechtsaf Snoekjesgracht. Door linksaf te slaan lopen we op de Oude Schans, waarna we bij nummer 40 rechtsaf de brug overgaan en weer rechtsaf de overzijde op. Na tien meter nemen we links de Nieuwe Batavierstraat. Linksaf de Nieuwe Uilenburgerstraat in. Op het eiland Uilenburg waren vroeger scheepswerven en pakhuizen. Tot woning verbouwde pakhuizen zie je op het eind van de straat.

We lopen de Peperbrug over en gaan rechtsaf Rapenburg. Na nr.68 rechtsaf naar de verkeerslichten. Neem hierna het zebrapad naar links. Je komt op de Anne Frankstraat. Voor de brug linksaf Nieuwe Herengracht die leidt naar het Rapenburgerplein met het gezellige café Scharrebier. Daarna rechtsaf de brug over en direct rechts het poortje onderdoor van het Entrepot-Dok, zoals je dat vroeger schreef.

Kijkpunt 6 Voormalig Rijksentrepotdok

Bij het water naar links en helemaal de kade aflopen. Ga na nummer 73 via de trap even het binnenterrein op. Je kunt goed zien hoe de architect de pakhuizen 'uitgekernd' heeft.

Na het eind van de kade gaan we de brug over en meteen naar links om de Hoogte Kadijk te bereiken. Daar is de vroegere Werf 't Kromhout gevestigd, nu museum. Bij de Hoogte Kadijk slaan we rechtsaf. Bij de trambaan nemen we linksaf de Sarphatistraat, gaan de Dageraadsbrug over en nemen daarna het zebrapad. Linksaf de Oostenburgergracht. Na vijftig meter zien we rechts een plaquette op de zijmuur. We zijn nu op Oostenburg, vroeger een belangrijke vestigingsplaats van de VOC.

Kijkpunt 7 Oostenburg

Vanaf nummer 77 lopen we langs een lang gebouw dat vroeger kantoor en pakhuis van de VOC was. We zien boven in de gevel de letters A VOC die staan voor de Amsterdamse kamer van de VOC. Links over het water zien we de gele bogen van 't Kromhout. We lopen langs de Nieuwe Vaart, een vroeger havengebied, vooral voor de KNSM. Rechtsaf Compagniestraat en weer rechtsaf de Admiraliteitstraat. Die volgen als deze naar links gaat. Je komt bij het Oostenburgerpark. Hier hebben we een mooi kijkje op het voormalige Nieuwe Magazijn.

Kijkpunt 8 Het Nieuwe Magazijn

We lopen door het park naar het water schuin rechts voor ons. We bereiken de Oostenburgerkade. We gaan die helemaal af. Bij de voetbalkooi rechtsaf, dan linksaf tien meter de Conradstraat op. Daarna rechtsaf de Tweede Leeghwaterstraat en direct linksaf de Czaar Peterstraat. Na het viaduct steken we de drukke weg over en volgen bij de tramhaltes rechtdoor de trambaan.

Bij een andere drukke weg aangekomen, steek je het kruispunt over naar de 19 verdiepingen hoge IJ-toren. Loop erlangs en ga links naar de kade. Over de weg zie je de Erthshaven met aan de overkant het gebied waar de KNSM vroeger huisde.

Kijkpunt 9 KNSM-eiland

Even linksaf over de kade, ga direct bij het pleintje naar links. Rechtsaf de Oostelijke Handelskade op, langs een rijtje huizen toentertijd gebouwd voor kantoorpersoneel van de KNSM. Bij nummer 44 passeren we café-restaurant De nieuwe KHL, gebouwd als kantine voor de mensen van deze rederij.

Vrij snel is na het café rechts een passage van winkelcentrum Brazilië die onder andere langs de Jumbo gaat. Voor een heen-en-weertje gaan we even rechtsaf de passage in. Tot het water. Links zie je een aantal informatiepanelen over de geschiedenis van het Oostelijk Havengebied.

Loop weer terug door de passage. Rechtsaf weer de weg langs Brazilië. Al snel zien we aan de linkerkant het vroegere Ontsmettingsgebouw toentertijd verbonden met het hiernaast gelegen Lloyd Hotel.

Kijkpunt 10 Lloyd Hotel

Na het hotel zien we op nummer 12 weer een vroeger KHL-gebouw uit 1920. Het werd door financiële problemen in 1922 hoofdkantoor van de rederij.

We gaan direct na nummer 12 naar rechts. We zijn weer terug op de kade en hebben goed zicht op het Java-eiland. Om de kade te beschermen kwam er in 1892 een golfbreker die in 1899 werd omgezet in wat toen IJ-eiland West heette.

We wandelen linksaf de kade af langs drie nieuwbouwcomplexen met enige pakhuisuitstraling. Daarna passeren we de creatieve ateliers van voormalig pakhuis Wilhelmina. Dan kom je langs wooncomplex Australië gebouwd als kopie van een afgebrand pakhuis. Een stukje verder zien we bij de brug pakhuis de Zwijger en gaan daar linksaf.

Kijkpunt 11 Pakhuis de Zwijger

Na de Zwijger steken we de verkeersweg over en lopen onder het viaduct door. Na de brug linksaf, de Marinierskade op. We zijn op Kattenburg. De scheepvaart speelde hier een belangrijke rol.

Op het eind van de Marinierskade gaan we het bruggetje op over het water waar vroeger veel scheepswerven waren: de Kattenburgervaart.

Nu zijn we op een ander eiland: Wittenburg. Ook hier waren veel scheepswerven. Ze waren in particulier bezit.

We gaan na het bruggetje rechtdoor naar het Windroosplein. Bij de Kleine Wittenburgerstraat rechtsaf. Na de Jacob Burggraafstraat zien we links het Groenlandhuisje staan. Het is in 2005 teruggebouwd.

Loop verder naar het monument ter hoogte van de Poolstraat.

Kijkpunt 12 Schip op de helling

Na het monument oriënteren we ons op de Oosterkerk. Loop 20 meter in die richting en dan rechtsaf, trap af, Kippebrug over, rechtsaf langs het water, eerste straat linksaf. Steek de drukke straat over, dan linksaf. Na 50 meter bij de poort van het ten dele vrij toegankelijk Marine Etablissement rechtsaf.

We gaan rechtdoor tot het wat hogere gebouw aan de linkerkant. Hier waren vroeger de officiersmess en de officiersverblijven. Het is nu pension Homeland met hotel, café, restaurant en brouwerij. Voor het gebouw linksaf en dan rechtsaf naar de ingang van café en terras. Na het terras loop je links langs het water. Blijf het water tot je linksaf moet. Hier heb je zicht op een replica van het VOC-schip De Amsterdam. Bij het gebouw van de Voorwerf weer linksaf en dan rechtsaf door de poort.

Kijkpunt 13 De Voorwerf

Na de Voorwerf gaan we rechtsaf. Voor de brug is rechts de ingang van het Scheepvaartmuseum. Je kunt via de kassa een kijkje nemen op de transparant overdekte binnenplaats. De overkapping is een verwijzing naar kompaslijnen van oude zeekaarten.

Als je terug bent van dit uitstapje, ga dan verder in dezelfde richting en steek de brug over. Je kijkt aan tegen het vroegere Zeemanshuis. Van 1857 tot 1985 was het een tijdelijke verblijfplaats voor zeelieden.

We gaan rechtsaf de Prins Hendrikkade op en de brug over. Direct erna is aan de overkant de vroegere Kweekschool voor de Zeevaart uit 1878. Hij werd in 2000 gesloten. Na de verkeerslichten voor de IJtunnelweg steek je de Prins Hendrikkade over en loop je aan de andere zijde verder. Je loopt daar aan tegen D'Oude Werf uit het begin van de 17e eeuw. Het complex was een van de eerste pakhuizen en scheepstimmerwerven van de VOC. De poort rechts van de pakhuizen voerde naar de VOC-werf. Bovenin zie je weer het VOC-embleem met de letters A VOC.

Voordat we de volgende brug bereiken, is het de moeite waard om de pakhuizen (van 1641 en 1642) op de hoek met het 's Gravenhekje te bekijken. Ze waren van de WIC. We zien zijn monogram GWIC. Dat staat voor de Geoctroyeerde West Indische Compagnie.

Steek de brug over en ga direct linksaf naar de Kalkmarkt waar we mooi tegen de Montelbaanstoren aankijken. Hier gingen de bemanningen van de VOC-schepen aan boord van kleine schepen die hen naar de rede van Texel brachten. Daar begon de reis pas echt.

De eerste weg rechts is de Binnenkant, die we inslaan. Dit is de binnenzijde van het in 1644 aangeplempte Waalseiland. De straat die nu Prins Hendrikkade heet, droeg vroeger de naam Buitenkant.

We gaan een stukje de Binnenkant af, dan de eerste weg rechts de Schippersstraat en linksaf de Prins Hendrikkade. Op nummer 131 woonde admiraal De Ruyter van 1655 tot zijn dood in 1676. Zijn portret zie je in de gevel. Loop de kade verder af, na nummer 120 zie je een monumentaal maritiem monument oprijzen.

Kijkpunt 14 Scheepvaarthuis

Ga de Prins Hendrikkade verder af en loop langs de Schreierstoren.

Kijkpunt 15 Schreierstoren

Loop naar het Centraal Station.

Praktische informatie

De wandeling begint en eindigt bij station Amsterdam Centraal

Deze wandeling staat in de wandelgids **Amsterdam acht keer anders** en is te koop bij de boekhandel of online te bestellen via www.gegarandeerdonregelmatig.nl. De gids bestaat uit wandelingen met als thema's: Maritiem verleden, Markante Amsterdammers, Moderne architectuur, Hofjes in de Jordaan, Gouden eeuw en Herinneringen aan de oorlog. Auteur Gerard Goudriaan is stedenverkenner en wandelsocioloog

4 **Neem een abonnement!**
Meer dan 1500 wandelkaarten

voor slechts
€ 13,50

The advertisement features a background of various colorful maps. On the left, there are three overlapping map thumbnails. A large white number '4' is inside a red circle. The text 'Neem een abonnement!' is in red, and 'Meer dan 1500 wandelkaarten' is in blue. The price '€ 13,50' is in white on a red background.